

Ο ΓΕΡΟ - ΒΑΣΙΛΗΣ (*)

Ἦξερα πὼς πάντα εἶτανε μέσα, στὴν ξεπάτωτη κάμαρα, ὁ Γέρο - Βασίλης καὶ κοιμότανε. Χωρὶς ὑπερβολή, κοιμόταν ὅλη τὴν ἡμέρα, κι ὅλη τὴ νύχτα, χάμω σὲ μιὰ βελέντζα γιὰ στρῶμα, καὶ εἶχε ἄλλη μιὰ γιὰ νὰ σκεπάζεται.

Γέρο ντεμπέλης, ἀλλὰ καὶ νέος, καθὼς μοῦ εἶπαν, ὁ ἴδιος εἶτανε. Ποτέ του δὲ δούλεψε, μόνο πούλαγε τὰ χτήματα πού τοῦ ἄφρησε ὁ πατέρας του, καὶ ροκάνιζε σιγὰ σιγὰ τὰ λεφτά.

Τώρα εἶτανε γέρος, καμμιὰ ἐξηνταριά.

— Γέρο Βασίλη, τοῦ φώναξα σὰν ἔφτασα στὴν κλειστὴ πόρτα του, Γέρο Βασίλη μέσα εἰσαι ;

— Ἐδῶ εἶμαι! ἀπάντησε μὲ φωνὴ ἀνθρώπου πού ξυπνάει καὶ δὲν ἐχόρτασε τὸν ὕπνο.

— Ἄ καλὰ, μὴν ἀνοίγεις, νόμιζα πὼς εἶσαι ξύπνιος.

Ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ τρόμαξα. Παρουσιάστηκε ξυπόλυτος, μὲ γένεια κατσαρά, καὶ μὲ μακρὰ μαλλιά, κατσαρά κι αὐτά.

Ἐμοιαζε καταπληχτικὰ σὰν τὸ θεὸ τῆς θάλασσας τὸν Ποσειδῶνα, πού εἶχα ἰδεῖ τὸ ἀγαλμα του στὶς Βερσαλλίες.

— Δὲ σ' ἐγνώρισα, τοῦ εἶπα. Ἄλλαξες... Ἄλλοτε σὲ ἤξερα χωρὶς γένεια.

— Εἶχα καὶ τότες, ἀλλὰ εἶτανε μικρά. Δὲν ἄδειασα, βλέπεις, νὰ πάω στὸν μπαρμπέρη νὰ ξουριστῶ, νὰ κουρευτῶ λιγάκι... Τί χαμπάρια ἀπ' τὴν Ἀθήνα; Τί λένε μέσα; (Γιατὶ κατοικοῦσε σ'

(*) Ἡ κ. Ἰουλία Περσάκη πρωτοδημοσίεψε διηγήματά της στὸν ἀριθ. 587 (26 τοῦ Μάρτη 1916) τοῦ «Νουμά». Ἔως τότε κανεὶς δὲν τὴν ἤξερε πὼς γράφει. Μὲ τὰ τρία διηγηματάκια της: ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ — ΓΕΡΜΑΝΙΔΑ — ΜΙΚΡὴ ΛΥΠΗ, πού δημοσιευτήκανε καὶ τὰ τρία στὸ ἴδιο φύλλο, ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους λογίους τὸ διηγηματογραφικὸ της ταλέντο στὸ ρεαλιστικὸ διήγημα. Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ φύλλα τυπώθηκε στὸ «Νουμά» (ἀριθ. 589, 23 τοῦ Ἀπρίλη 1916) τὸ «Μαργαρίτι» της, διήγημα πλατὺ, ἄρτιο, καὶ πού μῆς δίνει ἀφορμὴ νὰ σκεφθοῦμε πὼς ἡ κ. Περσάκη θὰ μπορέσει μιὰ μέρα νὰ στερεώσει τὴ θέση της στὴ φιλολογία.

Ἡ κ. Περσάκη εἶναι ἀκόμα νέα, εἴκοσι πέντε περίπου χρονῶν. Ἐξῆσε πολλὰ χρόνια στὸ Παρίσι, ἔχει μελετήσῃ γερά τὴ Γαλλικὴ φιλολογία καὶ εἶναι δημοτικίστρια φανατικὴ. Τὸ ταλέντο της τῷχει συνοψίσει ἡ ἴδια στὰ λόγια τοῦτα: «Γράφω ὅ,τι βλέπω». Ναί. Μὰ ξέρει πὼς νὰ ἰδεῖ καὶ ξέρει τὶ νὰ πάρει ἀπὸ ζεῖνα πού βλέπει, κι ἀκόμα πὼς νὰν τὰ πάρει καὶ πῶς νὰν τὰ δώσει. Κι αὐτοῦ εἶναι ἡ τέχνη της.

Ὁ «Γέρο-Βασίλης» της πού δημοσιεύεται σήμερα στὴ «Νέα Ζωή», χαρακτηρίζει καθάρια τὴν τεχνοτροπία της.

ένα χωριό της Ἀττικῆς) Ἐκεῖνοι οἱ Γερμανοὶ πότε θὰ γίνουνε στάχτη καὶ μπουρμπερη;...Στάχτη ντέ! Οἱ ἄτιμοι...οἱ...οἱ!...καὶ δὲν ἔβρισκε λόγια ἀπὸ τὴ φούρκα ποὺ τοὺς εἶχε.

— Τί δὲν τὰ λέω καλά;

Τὸν ἐβαρέθηκα καὶ γιὰ νὰ τελειώνει τοῦ εἶπα:

— Μπράβο, μπράβο Γέρο-Βασίλη, ὥραϊα τὰ λές!

Κι ἄλλαξα κουβέντα:

— Ἡ κόρη σου ἦρθε μιὰ μέρα σπίτι μου. Εἶναι καλά.

— Ἔμαθα πὼς εἶναι γκαστρομένη. Ἀλήθεια;

— Ξέρω γώ;

Κι ἄλλη μου κόρη γκαστρομένη μοῦ λένε πὼς εἶναι. Ἔτσι μοῦ λένε, γιατί ἐγώ, βλέπεις, δὲν ἄδειασα νὰ ρθῶ καμμιὰ μέρα στὴν Ἀθήνα...Σὰν ἄδειάσω...

Πάλι τὸν ἐβαρέθηκα.

— Γέρο-Βασίλη, τοῦ λέω, ὅλο κοιμᾶσαι;

— Τί νὰ κάνω; Εἶμαι, βλέπεις, μόνος μου, τὰ κορίτσια μου, βλέπεις, στὴν Ἀθήνα, οἱ ἄντρες τους, βλέπεις, κι αὐτοὶ λείπουνε. Τοὺς πῆρε ἡ ἐπιστράτειη. Καὶ δὲν μπορῶ μόνος μου. Ἦθελα τὰ κορίτσια μου νὰ μὲ βοηθήσουνε λιγάκι...Νά, σήμερα πῆρα μιὰ στάλα κρέας τράγιο. Καὶ πρέπει νὰ βάλω δυο-τρία θυμάρια νὰν τὸ βράσω.

— Ἀμ' τώρα εἶνε μεσημέρι, πότε θὰ φᾶς;

— Οὐ! σ' ἓνα τέταρτο εἶν' ἔτοιμο. Ἰσα-ἴσα νὰ πάρει κᾶνα δυο βράσες...Βλέπεις, πρῶτα εἶχαν ὥραϊα κρέατα! Μωρὲ καὶ νὰ μὴ βράζανε καθόλου, μόνο νὰν τὰ ζέσταινες στὴ θράκα, καὶ νὰν τᾴτρω-γες ἔπειτα...Ἀλλὰ τώρα, βλέπεις, μὲ βλέπουνε ποὺ δὲν καλοβλέπω καὶ μὲ γελάνε...Νά, ἐδῶ κι ὀχτὼ μέρες, μὲ γέλασε ὁ χασάπης. Πῆρα ογδόντα λεφτὰ κρέας, γίδα. Μὰ δὲν τρωγότανε ἡ ἄτιμη! Καὶ γιὰ νὰ μὴ σὲ γελάω θὰν τὴν ἔβρασα κάπου μισὴ ὥρα! Σκυλὶ μονάχο!

— Δὲν ἔχεις τὰ παιδιὰ σου κοντὰ γέρο-Βασίλη, τουλάχιστο νά-χες τὴ γυναῖκα σου...Ἐχει πολλὰ χρόνια ποὺ πέθανε;

— Δὲν ξέρω. Δὲ θυμᾶμαι· δὲ θυμᾶμαι...

— Καλὰ, πόσα χρόνια; Δέκα; δεκαπέντε;

— Μώρ' δὲ θυμᾶμαι σοῦ λέω! μπίτ, μπίτ! Νὰ ἐδῶ καὶ δυο μῆνες ἦθελα νὰ πουλήσω ἓνα παλιάμπελο, εἶτανε τῆς συχωρεμένης, καὶ πῆγα νὰ ρωτήσω τὸ δικηγόρο.

— «Πόσα χρόνια, μοῦ λέει, εἶνε πεθαμένη ἡ γυναῖκα σου;

— «Δὲ θυμᾶμαι, τοῦ λέω, ὅτι καὶ νὰ σοῦ πῶ, σὲ γελάω...

— «Ἐπρεπε νὰν τὸ γράψεις, μοῦ λέει ὁ δικηγόρος.

— «Ἐπρεπε νὰν τὸ γράψω...Ἐκανα ἄσκημα βλέπεις...Σὰν τῷγραφα καὶ νὰ μὴ θυμόμουνα θᾶχα τὸ χαρτὶ στὸ χέρι. Σίγουρα πράγματα».

— Ἀντίο, Γέρο-Βασίλη!

— Ἀντε στὸ καλὸ!

Σὲ μισὴ ὥρα ξαναπέρασα.

Ὁ Γέρο-Βασίλης καθότανε χάμω, χωμένος στὶς βελόντζες κ' ἔτρωγε. Εἶχε μισὸ καρβέλι ψωμί στὸ πλάϊ του, κ' ἓνα κομμάτι κρέας στὰ δόντια του, καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια τὸ τραβοῦσε...

— Καλὴ ὄρεξη Γέρο-Βασίλη.

— Κόπιασε, κόπιασε.

— Καλὸ εἶναι τὸ κρέας σήμερα;

— Αὐτὸ εἶναι κι ἂν εἶναι! Μπὶτ σκυλί! Δὲν τραβιέται!

Τὰ ζουμιά ἀπὸ τὸ στόμα του τρέχανε, σὰ βρυσούλες, μέσα ἀπὸ τὰ γένεια του. Τὰ μάτια του εἶχαν ἀνοίξει κάπως κ' ἔλαμπαν...

Προσπέρασα...

Κάτι ἄκουσα νὰ μοῦ λέει μὲ φωνὴ πνιγμένη ἀπὸ τὸ μπου-κωμα, ἀλλὰ ἔκανα πὼς δὲν ἑκατάλαβα κ' ἐτράβηξα.

ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ